

ILMARI KROHN JA KANSANMUSIIKKI

Professori Ilmari Krohn saavutti marraskuun 8 pnä 1952 korkean iän: 85 vuotta. Kalevalaseura on pyytänyt saada omistaa tämän vuosikirjansa hänelle, musiikkitieteemme suurelle vanhalle miehelle. Harras toivomme on, että hänen suotaisiin vielä sivuuttaa useita viisivuotiskausia. Yhä edelleen hän on vireä, työkykyinen ja -tahtoinen. Aivan äskettäin hän sai päätökseen suuret psalmisävellyksensä, ja uusia rautoja tiedetään hänellä olevan ahjonsa tulella.

Ilmari Krohnin elämäntyö on ollut ihmeteltävän satoisa. Ehkäpä hänen luomiskykynsä nopeus, joka ilmeni Kaarle-veljessäkin, on Julius-isän perintöä. Jo varhain hänen läheisin harrastuksensa suuntautui säveltaiteen aloille. Hän kehittyi pianotaiteilijaksi ja säveltäjäksi. Esittävän muusikon uralla hän päätyi urkuriksi, jona hän toimi monta vuosikymmentä. Kirkollisen musiikin sarat tulivat hänelle säveltäjänä läheisimmiksi. Nuoruudessaan hän vielä käväisi Kalevalankin maailmoissa, säveltäen kuvaelma-kohtauksen »Lemminkäisen tulo Pohjolaan» sekä orkesteriteoksen »Pohjolan häät».

Vuosikirjamme edellyttää rajoittumista Ilmari Krohnin elämäntyön tarkastelussa varsinaisesti kansanmusiikin aloille. Perheen perinteeksi voitaneen katsoa, että hän jo nuorena ylioppilaana sonnustautui keruuretkille. Aivan erikoisen merkittävä oli hänen — yhdessä Mikael Nybergin kanssa — kesällä 1890 tekemänsä

matka. Ns. maallisia sävelmiä etsiskeltäessä löytyivät Keski-Suomessa ikäänkuin sattumalta ns. hengelliset sävelmät. Niin johtui Ilmari Krohn luomaan teoksen »Kansan lahja kirkolle», joka kirjannimi sisälsi aatteen, minkä puolesta tekijä on käyttännössäkkin taistellut. Kun hän oli suorittanut filosofian kandidaatin-tutkinnon, kiinnitettiin häneen toiveita Suomalaisen Kirjallisuuden Seurassa, jonka sävelkomitea oli suunnitellut kansansävelmien julkaisemista eri jaksoina. Niin hän saikin ensimmäiseksi tehtäväkseen »Suomen kansan sävelmiä» nimisen sarjan kolmannen jakson, soittimellisten tanssisävelmien painattamisesta huolehtimisen. Sävelkomitean näkökantoja noudattaen Ilmari Krohn otti pohdiakseen, mitkä sävelmät olivat »arvollisia, mitkä arvottomia», ja täten jäivät julkaisusta (1897) pois polkat ja masurkat ym. Välttämättä olisi jo aika saada tämä hylättykin aineisto, johon sitä paitsi on tullut muistakin tanssilajeista valtavasti lisiä, arkistoista julkisuuteen.

Nuoren sävelmiehen mielessä lienee tapahtunut hiljaista kampausta siitä, »mille syyllä sylveäisi, mille laskisi ladulle». Tiede viehti sekin, mutta sehän ei tarjonnut mitään leipävirkaa. Kuitenkin Ilmari Krohn, hengellisten kansansävelmien löydön innoittamana ja rohkaisemana, kävi käsiksi niitten tutkimukseen. Ja niin syntyi ensimmäinen musiikkitieteen aloja edustava yliopistolinen väitöskirja maassamme (Turun vanhan yliopiston ns. väitöskirjoja tuskin voimme ottaa vakavasti nykymielessä): »Über die Art und Entstehung der geistlichen Volksmelodien in Finnland» (1899). Vastaväittäjänä oli kapellimestari Robert Kajanus, perinteellisen musiikinharjoitusmestarin viran haltija. Väitöskirja on pätevä nykyisessäkin katsannossa, sillä siinä on selvitelty sävelmien syntyjuuria, tutkimuksellisesti vaikeata ongelmaa. Itse hengellisten sävelmien kokoelman — mainitun sarjan ensi jakson — julkaisi luonnollisesti Ilmari Krohn, kirjoittaen alkulauseen 1901. Teok-

nessä on koko aineisto hänen tutkimusmenetelmänsä mukaisesti järjestettynä.

Näin oli päästy kansansävelmiemme julkaisu- ja tutkimustyössä hyvään alkuun. Sävelkomitean sijalle oli saatu pätevä tiedemies. Tietenkin Ilmari Krohnille uskottiin myös kansansävelmistömme laajimman lajin, ns. laulusävelmien julkaiseminen. Kalevalaseuran vuosikirjassa 17 olen — kirjoituksessa »Kansansävelmien 'sanakirjallisesta' järjestämisestä» — käsitellyt ongelmaa, jonka hyväksi Ilmari Krohn on antanut kansainvälisesti merkittävän

panoksensa. Erään kilpailun johdosta hän kypsytti ns. kadenssi-menetelmän, jonka hän sovitti laulusävelmiemme julkaisuunsa. Tämä menetelmä on kelvannut esikuvaksi mm. Béla Bartókin julkaisutyölle, joka on kohdistunut unkarilaisiin kansansävelmiin. Yleisesti tunnustetaan, että Ilmari Krohn on kansansävelmiä koskevan metodiikan alalla, jolla suurtenkin sivistyskansojen keskuudessa yhä esiintyy hapuilua, ensimmäisiä eurooppalaisia tiedemiehiä.

Eräässä esitelmässään, jonka hän piti 1906 kansainvälisessä musiikkikongressissa Baselissa (»Über das lexikalische Ordnen von Volksmelodien»), hän myönsi, että eri kokoelmissa voi sävelmien laadun mukaan tulla kyseeseen erilaisia ryhmitystapoja.

Ilmari Krohn sävelmien keruumatkalla Anttolassa v. 1890.

Näin on meillä tapahtunutkin. Ilmari Krohn, tultuaan nimitetyksi Helsingin yliopiston musiikin teorian ja historian dosentiksi 1900 ja vasta 1918 musiikkitieteen ylimääräiseksi professoriksi, sai haltuunsa uuden, yhäkin vakinaisuutta vailla olevan oppituolin, jonka ääreen kokoontui vuosittain yhä enemmän kuulijoita. Jokainen hänen oppilaistaan sai aivan veriinsä metodisuuspyrkimyksen, jolle aina ei anneta tieteessä niin suurta arvoa kuin se ansaitsisi. Niin ovat Armas Launis ja näitten rivien kirjoittaja kansansävelmien alalla johtuneet pohtimaan julkaisuaineistoihinsa nähden Krohnin näkökannoista poikkeavia metodeja, joita kuitenkin tuskin olisi pyritty keksimään ilman tieteellistä peruskoulutusta.

Omintakeinen ajattelu on leimaa-antava Ilmari Krohnin merkittävimälle, viisiosaiselle suurteokselle »Musiikin teorian oppijakso» (1911—1937). Sen ensimmäiset osat, »Rytmioppi» ja »Säveloppi», sisältävät runsaasti kansanmusiikintutkimuksenkin kannalta tähdellisiä näkökantoja. Oppijaksossaan tietäjämme on rikastuttanut suomenkieltä uudella musiikkisanastolla, jonka suhteen eräät suuretkin kielet ovat jääneet meitä köyhemmiksi.

Vuosien varrella Krohnimme väsymättömästä kynästä on sinkoillut suppeita kansanmusiikin alaa koskevia tutkielmia, eri yhteyksissä julkaistuja. Näitä ovat, aikajärjestyksessä mainituina: »Mongolische Melodien», »Suomalaiset kansansävelmät» (Oma maa), »Melodien der Permier», »Die finnische Volksmusik», »Merkmale der finnischen Volksmusik». Onpa Kalevalaseuran vuosikirjakin saanut häneltä mm. pari arvokasta kirjoitusta: »Vastahyppyri kansansävelmissämme» (17) ja »Hengellisten kansansävelmiemme syntyvaiheista» (18).

Tässä yhteydessä jäävät sivuun Ilmari Krohnin kirkkomusiikin alalle kuuluvat julkaisut, joissa ovat runsaasti edustettuina niin hyvin tutkijan- kuin säveltäjäntyö. Kritiikkiä on herättänyt musiikkiesteettinen, Sibeliuksen sinfoniaita käsittelevä tutkimus

(»Der Stimmungsgehalt in den Symphonien von Jean Sibelius«). Joka tapauksessa tämä laaja teos on malliesimerkki äärimmäisen viedystä käsitteellisestä analyysistä.

Ilmari Krohn on kohottanut kansanmusiikintutkimuksemme kansainväliseen arvostukseen. Hän on luonut maahamme musiikkitieteen, jonka monille haaroille on hänen esimerkistään ja myötävaikutuksestaan kehittynyt uusia työntekijöitä. Hän on tietopuolisen musiikkikulttuurimme uranuurtaja, jolle sopivat Kalevalan sanat, mitkä kerran Robert Kajanus liitti Jean Sibeliukselle ojentamaansa seppeleeseen:

Siitäpä nyt tie menevi.

A. O. Väisänen